

порядність; відповідальність; критичність мислення; здатність до постійного творчого розвитку; соціальна активність; конкурентоздатність; політична свідомість; прагнення до самовдосконалення; високий рівень культури; чуйність; вихованість; витримка і самовладання; гнучкість поведінки; гуманність; дисциплінованість; сумлінність; доброзичливість; принциповість; справедливість.

Дослідники відзначають, що саме любов до дітей слід вважати найважливішою особистісною та професійною рисою вчителя, без чого неможлива ефективна педагогічна діяльність. Як зауважував Г. Мешко: «Провідна роль у професійно-особистісному становленні вчителя належить світогляду і спрямованості особистості; мотивам, що визначають її поведінку і діяльність. Ідеться про соціально-моральну, професійно-педагогічну і пізнавальну спрямованість педагога» [2, с. 29-30]. Якості особистості, що характеризують професійно-педагогічну спрямованість, формують авторитет учителя – визнання учнями його інтелектуальної та моральної сили. Авторитетний педагог має бути ерудованим, справедливим, толерантним, людяним, життєрадісним, естетичним, відповідальним.

Для розвитку творчого потенціалу вчителів у Карлівській ЗОШ № 3 використовується комплекс заходів, зокрема: тренінги щодо вдосконалення педагогічної майстерності, виїзні семінари, вебінари, онлайн-конференції, налагоджена співпраця з кафедрою педагогічної майстерності та менеджменту імені І.А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка та ін. Відтак, у школі створено цілісне навчально-виховне середовище, яке сприяє становленню самовдосконалення педагогічних працівників освітнього закладу.

Тож, якщо студент вищого педагогічного навчального закладу буде розвивати власні творчі здібності, особистісні та професійні якості, то він зможе продуктивно взаємодіяти на засадах особистісного підходу із талановитими школярами і класними колективами в цілому. Таким чином, особистісно орієнтоване виховання повинно стати ключовим у підготовці майбутнього вчителя, оскільки його реалізація значною мірою детермінує професійну майстерність педагога та сприяє творчому самовираженню особистості.

Література:

- Митина Л.М. Учитель как личность и профессионал (Психологические проблемы) / Л.М. Митина – М.: «Дело», 1994. – 215 с.
Педагогічна майстерність : підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос, О.Г. Мирошник, В.А. Семиченко, Н.М. Тарасевич ; за ред. І.А. Зязюна. – 3-тє вид., доп. і перероб. – К. : СПД Богданова А. М., 2008. – 376 с.
Сухомлинський В.О. Сто порад учителям / В.О. Сухомлинський. – К. : Рад. шк, 1988. – 310 с.

АКТУАЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ РУДОЛЬФА ШТЕЙНЕРА (1861-1925) – АВСТРІЙСЬКОГО ФІЛОСОФА, ПЕДАГОГА, ВИДАТНОГО ДІЯЧА ПРИРОДНИЧИХ ТА МЕДИЧНИХ НАУК.

*Л. Хімчук
Україна*

Сьогодні, в Україні особливої популярності набуває вальдорфська педагогіка – поширена у світі, як незалежна система альтернативної освіти. Вальдорфська педагогіка ґрунтується на роботах австрійського філософа, педагога, художника, поета, режисера, реформатора теорії пізнання й практично всіх сфер людської культури, природничих та точних наук, а також медицини – Рудольфа Йозефа Лоренца Штейнера (німецькою мовою – Rudolf Joseph Lorenz Steiner). Ним заснований науковий напрям антропософія, який є наукою про закони людського розвитку, взаємозв'язки матеріального й духовного світів, вчення про індивідуальність, місце й роль людини в обох світах та її гуманістичне й цілісне виховання.

Навколо ідей Р. Штейнера сформувалося Всесвітнє Антропософське суспільство, яке об'єднує фахівців з різних галузей. Представники даного суспільства розвивають

починання Р. Штейнера й пов'язують майбутнє нашої планети з одухотворенням наукового світогляду.

Українські педагоги-практики, які на сучасному етапі здійснюють навчання на основі системи вальдорфської педагогіки, розглядають її здебільшого не з позиції антропософського вчення, а з точки зору гуманістичної педагогіки й вільного виховання. Галузь надчуттєвого й до сьогодні викликає неоднозначні погляди й хвилювання у науковців. Рудольфу Штейнеру судилося стати одним з перших хто намагався зрозуміти не тільки особливості будови фізичного тіла, але й біоенергетичну оболонку людини. З його позиції дитина є духовною істотою. Окрім фізичного тіла у неї існує душа – божественне начало[1;2].

Р. Штейнер спробував осмислити дух та розвивати духовну науку. У праці «Мій життєвий шлях» він пише: «Весь світ, крім людини, є загадкою, а сама людина є її вирішенням»[3]. З огляду на це, виникає питання, за яких умов у Рудольфа Штейнера сформувалося глибоке цілісне світобачення й розуміння людського буття й зродилися педагогічні ідеї.

Для початку педагогічної діяльності Р. Штейнера й зародження ідей вальдорфської педагогіки були знаковими 1884-1890 роки. За рекомендацією Шреєра, Р. Штейнер стає домашнім учителем десятирічного сина віденського комерсанта Ладислава Шпехта. Хлопчик вважався тілесно і душевно хворим, страждав гідроцефалією. На противагу твердженню лікаря Броєра, Р. Штейнер висловлював впевненість про те, що стан хлопчика можна значно покращити за умов налагодження духовно-душевного й тілесного взаємозв'язку. Дану ситуацію Р. Штейнер перетворює на задачу, яка стала джерелом його вчення. Він зазначає: «Тут я пройшов справжню школу фізіології та психології. Я зрозумів, що виховання і викладання повинні стати мистецтвом, заснованим на справжньому пізнанні людини. Я повинен був ретельно дотримуватися принципу економії. Для будь-якого уроку, що тривав півгодини, мені часто доводилося готуватися протягом двох годин з метою так оформити навчальний матеріал, щоб у якомога коротший проміжок часу і при найменшій напрузі сил учня досягти максимально можливої продуктивності» [3].

Рудольфу Штейнеру необхідно було застосовувати такий підхід до навчання хлопчика, щоб побудувати викладання з урахуванням терапевтичних й гігієнічних вимог. Положення Р. Штейнера про те, що на тілесне самопочуття дитини впливають духовні зусилля, стало однією з типових відмінних рис вальдорфської педагогіки.

Подальші ідеї Рудольфа Штейнера стосувалися педагогічної системи на основі навчання за вальдорфськими «епохами» – блоками інформації з будь-якого предмету, які потрібно освоїти в місячний термін. Основним підходом до навчання за «епохами» є концентроване ознайомлення учнів з новим матеріалом, а потім його розгортання і закріплення. Такий підхід змушує педагога ретельно добирати навчальний матеріал, методи засвоєння, вирізняти провідні ідеї, які потрібно засвоїти. Реалізацію ідей Рудольфа Штейнера відображено у змісті навчання за «епохами» де вкладено такі напрями, як: прообрази і казки; від образу до букви; співи, евритмія, в'язання на спицях; дива та легенди; письмо, арифметика; флейта, малювання, ручна праця; створення світу та Старий Заповіт; ноти, малювання форм; відрив загального і окремого; дробі; європейські міфи; орнамент, канон, вишивка; гармонія і античність, Греція; десяткові дробі, оркестр, робота по дереву; середні віки, боротьба добра і зла; Рим; фізика, відсотки, геометрія, робота по дереву; простір, Ренесанс; алгебра, вірші, шиття; революція, XIX століття; економіка, хімія, композитори, робота з металом; екологія, технічний прогрес і моральність, історія мистецтв, столярна справа; політика, історія, суспільство, фізика, драматургія, кераміка; суспільство, література, музика, скульптура, політурна справа; історія культури, імпровізація у всіх сферах. Згодом, дана система навчання була вперше застосована, під керівництвом Штейнера, в 1919 році [3].

Рудольф Штейнер залишив після себе велику спадщину для роздумів у різних сферах життя й діяльності людини. Нині, кількість вальдорфських шкіл, котрі ґрунтуються на вченні Р. Штейнера налічує близько тисячі у всьому світі, зокрема є кілька шкіл й в Україні (Дніпро, Київ, Кривий Ріг, Одеса).

Література:

Зязюн І. Філософія педагогічної антропології. Професійна освіта: педагогіка і психологія. Українсько-польський журнал. 2008. № 10. С. 51–58.

Новосельська В.В. Естетичне виховання учнів у вальдорфських школах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» Київ, 2004. 20 с.

Штейнер Р. Мой жизненный путь [Електронний ресурс] / Р. Штейнер – Режим доступу до ресурсу: <http://bdn-steiner.ru/modules.php?name=Steiner&go=page&pid=28>. (дата звернення 28.02.2018).

**МЕТОДИЧНА СИСТЕМА ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

С.Б. Хлібкевич

Полтава, Україна

Існуюча система підготовки
культури

сучасного учителя фізичної
не здатна

швидко реагувати на сучасні вимоги суспільства до фахівців цього профілю; реальний рівень професійної майстерності, фахових знань, умінь та навичок у дослідницькій та здоров'язберігальній діяльності, які отримані у процесі навчання, є недостатніми для успішного професійного становлення.

Питання вибору системи методів, прийомів і засобів навчання є однією з важливих проблем дидактики та залишається актуальною на теоретичному і практичному рівнях і сьогодні. Потреба вдосконалення методики навчання у підготовці майбутніх учителів фізичної культури пов'язана з вирішенням важливих завдань сучасної професійної освіти: забезпеченням професійної спрямованості усіх навчальних дисциплін, реалізацією міжпредметних зв'язків між дисциплінами соціально-гуманітарного, медико-біологічного і професійно-практичного циклів, досягненням логічної хронологічної послідовності у процесі вивчення нормативних і вибіркового дисциплін, виробничих практик, кваліфікаційних робіт.

Методику навчання розглядають як систему передачі конкретного змісту навчання [1], при цьому основним завданням методики визначають трансформацію відомого науково-технічного матеріалу за допомогою дидактичних знань для навчання майбутніх спеціалістів [3]. В основу змістово-організаційної складової покладено інноваційний дисциплінарний комплекс, розробка якого спирається на теоретичні позиції, забезпечує зв'язок між метою, завданням та результатом підготовки майбутнього учителя фізичної культури.

методиці формування дослідницької компетентності майбутніх учителів фізичної культури трансдисциплінарність є методологічним підґрунтям інтегрованого підходу і виявляється на рівні класифікації і систематизації знань з різних дисциплін, виокремлення тих ключових із них, які мають фундаментальне значення, а також тісного зв'язку з особистісним досвідом. Фактично йдеться про те, що для формування такого складного багатокомпонентного явища, як дослідницька компетентність майбутнього вчителя, необхідне систематизоване дисциплінарне поле, а результатом має стати набуття студентом комплексу знань та вмінь [2].

З метою ефективного формування дослідницької компетентності майбутнього учителя фізичної культури нами запропоновано інтеграційно-дослідницький комплекс навчальних дисциплін – ІДК, у якому використано три рівні інтеграції змісту навчального матеріалу: *внутрішньопродметний* – інтеграція понять, знань, умінь тощо всередині окремих навчальних предметів; *міжпредметний* – синтез фактів, понять, принципів з двох і більшої кількості предметів; *транспредметний* – синтез компонентів основного аудиторного й позааудиторного змісту підготовки майбутнього фахівця фізичної культури [4].

Навчальні дисципліни підготовки учителя фізичної культури класифіковано за ступенем спрямованості на формування дослідницької компетентності на 3 групи: *дисципліни першого рівня дослідницької активності (1 ДА-рівень)* (весь зміст